

ПАРТИИЖИ АМЫДЫРАЛ

Партияның ажык хуралдары — партияның ажылдың чугула участогу

Бистиң партиявистың кужу — оң массалар-биле сыйры харылдаанында. Коммунист тургузушкунуң бугу үе-чалаарында Коммунист партия миллион-миллион совет кижилерин чогадыкчы иденкейинге үргүчү даанып, массалар-биле бодунуң харылдаанын могаг чок быжылган келгенден кайгамчык чедикширини чедип алган. Ол харылдаа ам, бистиң чуртувус коммунист тургузушкунуң чугула үе-чалаанын кирген үеде, онза жүрүдүзү.

Партиянын чоң-биле харылдаанын улам ийи калыптары коммунист даш демселдик чедикширинин болурунун мааньына чугула негелден болуп деп, СЭКП-ниң ХХII съездинде Н. С. Хрущев чугулаан. Ичинде партиянын Программасында ол талам-биле мынды тодоргай айттыкшынар бар: «Иштиң болгаш даштык политикаын чугула айттыкшынын дугайында чоң-биле доктаамал сүмелчектири, ол айттыкшынын бугу улустун чугулаачын көрүшкүчүне киририн, бодунуң ажылына партия жеңгүнү эвестери калба-биле кириштирери партия бодунуң хулаасын кылдыр санаар. Социалист демократия улам көгөжөн турум, партиянын чоң ортузунга ажылы улам-на ханы болгаш аны-бүрү болуп ужурут, массалар оон салдары улам-на доштук болур».

Партия эге организациаларынын массалар-биле харылдаанын чугула хевир партиянын ажык хуралдары болур.

Партиянын ХХII-ги съездинин төгүлүг шийтирлерин амыдыралга боттадырышсаан, хоорайнын партия эге организациалары сөөлү үеде партиянын ажык хуралдарын өрттиринге улуг кичөөгөйи салып турар апарганар. №1 АТК-да (секретары Лобачев), республиканың АТК-ында (секретары Ковалев), харылдаа эргелелинде (секретары Карсаткин) болгаш өске-даа партия эге организациалары партиянын ажык хуралдарын кварталда ийи нагад өрттирип туралар.

Партия жеңгүнү эвес активти кижилер херекке партиянын ажык хуралдарын ролон болгаш жүрүдүзү эки медереп билбешаан, партия эге организациаларынын секретарлары Самороков (культура министрствозунда), Ломов (вицедег) олар партиянын ажык хуралдарын белеткери болгаш өрттирери кончур харымсалгалы чорудуп туралар.

Чокта чаа эмелденген партия эге организациаларына «№2 полкында» даш ажылдын дугайында деп айттыгылгы ажык партия хуралы болуп эркен. Ол хуралдың дугайын коммунистер болгаш партия жеңгүнү эвестер чогуру үезинде баш бурунтар билди алганар. Хурал өрттөрү чери баа баш уаур эки ийи, белеткел алганар. Шап мындык белеткел бодунуң эки түндөсиди берген. Ажык хурал организастыг, белеткел бодунуң эки түндөсиди берген.

дик идеялг деннеге эртен, апаа келгенер хуралдың ажылынга кончур идеялг киришкенер. Бо чижек эки белеткелденген хурал чогуру түндөсиди бээр, бодунуң соругазы — кижизилгелг ужурудузун чедип алып дээрин тодоргай көргүзүп турар.

Партиянын ажык хуралдарын өрттиринге хун айттырын шык ийил алыры онза чугула. Ол хуралдарга чугулаачы айттыкшынын тыяры партия эге организациаларын бодунуң коллективинин амыдыралын болгаш чогурулардын кайы хире бирлиринде оонааржыр. Бир эвес партия организациалары, коллектив-биле сыйры харылдаанын, чедикширинин айттыкшынын ханынан кирип, политикаг ажылды иденкейин эки чөрдүн турар болза, партиянын ажык хуралына чугулаачын көөр солун болгаш чугула айттыкшынын үргүлүг белен тып ал болур.

1963 чылдын чайынында №1 АТК-ның партия эге организациалары «Дугура ажап алышыкына» айттыкшынын белеткел дугайында айттыкшынын партиянын ажык хуралына чугулаачын көөрү-биле тургускан. Ол айттыкшы кончур шык тургустулган болгаш АТК-ның бугу коллективинин чогуураалы хандыккан. Ол хуралда барык шупуң ажыкшынар, албан-хаакчылар келген болгаш айттыкшынын чугулаачын көөрүгө идеялг киришкенер. Санад берген коммунистер болгаш партия жеңгүнү эвес эштер четтестери илереди, партия организациаларын болгаш администрациянын талам-биле авторитети дугура ажап алышыкына белеткел талам-биле эргежок чугула хемчеглерин ажапдан кылырынга улуг дузаны чедиргенер.

Партиянын ажык хуралдары чедээ эки эркен, ол хуралга хулаа алынган шийтирлер күөсеткимейн баар болза, мынды хуралдарын ажык көчүс чок болурун дуржулга көргүзүп турар. Шийтир хулаа алдыган соонда ону күөсидеринин талам-биле организациакы ажыл партия ажылынын кол чүлү болуп деп, В. И. Ленинниң айттыкшынын ултпас херек.

В. И. Ленинниң ол айттыкшынын удурулга болурушаан, партиянын ажык хуралдарына алдыган шийтирлерин күөсидеринге улуг кичөөгөйи салып турар радио дамчыдылга комитетинде, эртем-шиңчилел институтунда болгаш харылдаа министрствозунда партия эге организациалары шык кылдып туралар. Коммунистер болгаш партия жеңгүнү эвес эштерин бугу үеинде санаалары бо парторганизациалар кичөөгөйи-биле өөренип көрүп, амыдыралга боттадырып туралар. Мынд чурум партиянын ажык хуралдарынын авторитетин болгаш ажыкшынын баа албан-хаакчыларын күш-ажылчы иденкейин бедилди турар.

Партиянын ажык хуралдарын идеялг улганышыкына илеткел

улуг ужурудузун. Илеткелчи бодунуң илеткелгине чугулаачын турар айттыгынын кол эээн ажыдар болгаш илеткел шүгүмчүлөдиг фактылар-биле бадыткатынган болур ужурулу.

Автосеттеге заводунга болган партиянын ажык хуралына шалын фондузунун ажык чарыгатынын турарынын чылдагаанынын дугайында айттыгы чугулаачын көргөн. Бо айттыгынын талам-биле илеткелди анык коммунист, ол заводтун директору Самойленко кылган. Ол илеткелгине заводтун болгаш анги-ангы хетерин ажык-кереон ханы анализтеп, чамык ажыл-дөктүлеринын ажыл-агыйык эвес чөрдүнүң тодоргай чижектерин көргүзүп турган, заводта шалын фондузунун ажык чарыгатынын турарынын чылдагаанынын шык айткан. Хурал кончур хайымшыкынын байдалга эркен. Келген эштер шалын фондузунун ажык чарыгатынын турарынын чылдагаанынын чок кылдырынын болгаш заводтун ажылын экижидеринин талам-биле үеинде санааларын бергенер. Сөөлү үеде автосеттеге заводтун ажылы эркен болгаш шалын фондузунун ажык чарыгатын чорутар чиккен.

Оон-биле кады бо чугула айттыгына чамык партия эге организациалары чогуру кичөөгөйи салбайн турарын 1963 чылда болуп эртенде партиянын ажык хуралдарын анализ көргүзүп турар. Чамык партия организациалары (национал-шии театрында, даг-руда комбинадында, орук-тулуг эргелелинде болгаш өске-даа) партиянын ажык хуралдарынын ролон чедир үнедөөгөйи турарынын оларын кончур эвезип, дурдулаш-биле, кандыг-даа белеткел чокка эрттирип туралар.

Чижээ, декабрь 2-де хоорайнын улустуру комбинадында парторганизациянын хоорайнын XVII партия конференциянын түндөсидеринге холбашкан хуралы болуп эркен. Ол хуралдын дугайында дыка хүй коммунистер чүгө оон болуп хун чедип келгенде билгенер. Партия эге организациаларынын секретары Поляков илеткелге белеткелден, 10 милуна иштинде оозун доозупкан. Конференциянын түндөсидерин бодунуң коллективинин ажыл-херектери-биле холбаштырбаан. Ичинде хурал идеялг чок эркен болгаш чогуру соругазын чедип албаан.

Партиянын ажык хуралдары партия эге организациаларынын массалар-биле харылдаанын чугула хевир болуп, олар СЭКП-нин ХХII съездинин төгүлүг шийтирлерин амыдыралга боттадырып даш демселге партия организациаларын кичөөгөйи каттыштырынганы улуг ужурудузун. Ичинде партиянын ажык хуралдарын чогуру өйдүн өрттирери — партия ажылынын чугула болгаш харымсалгалыг участогу болур.

П. НИСЕЛЕВ, СЭКП Кызыл хооронунун бирги секретары.

Улуг чарыштын мурнунда

Машина Хемчикти кешкеп, Эдегей ховузу куду баткан каалама орутуп халкан. Удаткан чок чаа, улуг ажылчын суур чаптыла берген. Өскөн-төрсөн чери Эдегейин үш-ле чыл дугурунда таныттымас кылдыр каастанышканын, мында хайыккан чаа амыдыралды көргөн, машинадан дже халааш, күш-ажылчы кижилерин оодурунга барып дүрген-не ажылдан киритери четикипей чораш. «Херек ужурунда шийтирлер чораш, чаа келген киж иени ажылга алып ирги бе, оорланып чораш киж ам база оорланы бээр даш мээр бугуравейин барса канчаары диген болдаар ону хенертеп дөлдөшкөн. «Дөргүл-төрөл, ха-дуума чоңум-биле кады колхозту амыдыралды тургузуп эгелеп тура, мал оорлар деп мынды чүдөк-бужар үүдегип маң сазыма ханч канчал кирип, холдарым кагчап черде дөстүч берген чүве ийк. Менээ бугурун көрүп, ам харын оорлар-биле, хей-ништин көрүм-чүрүмунуң үрөкчилери-биле демсел чорударыга кезээде беленимин, шүптүзүна на чүве артырбайн чугулаал бээр мен» деп ол оод мурунда-ла ыңгар бодап алган.

Дөң-Терезинге турган «Совет Тываның 5 чылы» колхоз ыңгарда чаа-ла бут кырынга туруп, ажыл-агыйы быжгыттып олура, Ооржак Калдар-оол бөлүк оорлар көгөзөсүнө кирип, ишек оорлапкан. Анык оон ыңгар бодунуң кылмы канча херез доран-на минин, оор херекти канчаар кылышканын бирден-бирээ чокка өчүп берген. Ол даш өсет кезем херез өзүгээр ааа чогуру хемчегин хулаагеткен. Оор кылмы, херек үүдегип дөң мындык баш чүве чок дээрин херез өрттирип тура Ооржак канчаар миилип, боданып, бодунуң бажын чеке катап шаштымаан дээр. Дандырган ажык-херекти ол асеткиндиг күөсидин, ак-сеткиндиг чорукту, төлөттип аажы-чаңын көргүсө берген. Үш чыл ажык турда, Ооржак Калдар-оолдун дугайында эки характеристикаын оон херек өрттирип турган черинин начальныгы берген, ону хуусаа бетинде херез келериди үндүрери Тыва АССР-ин Дөңи судуудан дилөөн. Киж иени болуп кижизилтинер, багы арып дигир болгай. Шынап-ла Калдар-оолду өзүлүг кижизилтирип, ак-сеткиндиг болганын көргөн, ону хуусаа бетинде херезден келериди үндүрүпкен. Ичинде Ооржак бодунуң өрткөн-барган бак херектерин бодап, кон мээр бугуравейин ирги бе деп бодап олурганы ол. Үш чыл бурунгар бо-ла чыткан Хемчик кылмынга үүдеткени чүдөк-бужар оор херез шүт-ла бодаанын кылмындын болган, Ону бодап келгире, денди-ле мадычыг, эгелгич, өрт-мага боду черге эстип-халын кире берги дег болган.

Анык ажылчын суур Ак-Довурактын аразын куду машина маңап олурда, дарагы күш-ажылчы планнар, чоңуна, күрүнегине улуг-чагай херектерин бугурап, коммунисттик тургузушкуну даш бугу-ле кудун берип ажылдарынын соругагары оон боданына кирип, өрт-мага боду хаймын, кылтыгып чораш.

Шак мынды буянын чагай бодалдарга, планнарга алыскан Калдар-оол Дөң-Терезин суурга чеде халдын келгенин бени билбей барган.

«Тыва даг-дугу тулуг» эргелелиндин начальныгинин кадр талам-биле өралакчызы оон эвези каш айттыгыларын салган. Ол аңа шанда үзүгеткен херезин дугайын, кайы кире чере минин, боданын эттингенин дугайын чугулаал, херез өрттирип турган, тулуг талам-биле чедип алган мергежилдерин бадыткап турар документалары аңа көргүскөн.

Сөөң мергежилди тулугу бодурунга, төлөтүп бараан болуп ажылдарынга бугурап тур мен. Чогуу кайы участока, кылмын бригадаларыга ажылдарынын ычак доран дымнадыптар бис. Аан, дүшүкчи чөм сөөлүнде чедип кел. Ам кадр кидиригине барып, бо документаларын апарып берген, демделгиди аңа — деп, начальныгин өралакчызы чугулаал. Тулуг эргелелиндин мурнакчы бригадаларынын бирээзи болуп Степан Мокураштын удуруканы дашчылар-бызаачылар бригадаларынын эрес-кежээ, мергежилди тулугуларын аразына Ооржак Сагдыевич Калдар-оол ийи билея сывырыттып каапкан, барып турган. Ичинде ол Ак-Довурактын улуг тулугу бодуну күш-ажылчы баштайгы салышыкынын чылгы кужу-биле ажылдар электри станциянын дөжөөн салырыудан эгелден. Баштайгы дашты, баштайгы туубушу салган черин, ол хунуң Ооржак Калдар-оол каама-даа ултас.

Чаа ажапдан кирген анык оодун даш салып турда эпти-мергежилдин, авангард-калпашайын өөрү доран-на эскерип каан. Ол чүдө дашчы эвес, бизанын турда бени «хаан-тыг» өр болган. Улаваанда Ооржак Калдар-оол мергежилди дашчы, бызаачы, шугатуриши, пенчик чоруу-биле кады ажапдан турар өөрүнүң дундуктелин, макталын доран-на чаалап ал, харым-даа кылбас-тутпас чүвөгө чок «алдын холду» анык өрнин дугайы «Тыва даг-дугу тулуг» эргелелинде доран-на бидине берген. Степан Дөңураковичтин удуругалы-биле ТЭЦ-тиң таваан салып, оон соонда бетон заводун тулуп тургускан. Чуртаалга тулугу участогуна ийи кады бажынар туларыга база-ла буянын чагай салышыкынын кирген. Бус-биле ийдер шак ол ийи кады бажында хоорайы өзү-биле чуртап олурар кижилер мындык эки бажынарны кылган тулугуларга өөрү четиригин илереди туралар.

Энид чымын чазын бир-ле хунуң ажапдан турда, чедип Степан Дөңуракович оон чазыга — деп келген:

— Тулуг эргелелиндин начальныг сени дүш бөлүкчө чедип келгиди деп сөгеткен-дир, өөл. Барып бараалда көрүсө эки боор ийи — деп, чугулаал.

— Чүвүн дугайында мени херелеп турар дора боор, Степан Дөңуракович? Ол Калдар-оолчу чугулаагеткен: — Черле эки билбедим. Баарыга бидине-ле бээр мынаа — диген.

Дүш сөөлүнде чеде берген. Началык оон күш-ажылга дадыккан холдарын мындык тулуп мидилеш, столуңуң баарында сандагга олуртуп алган.

— Эш Калдар-оол, силер болза бистиң эргелелиндин мурнакчы, каш дагы мергежилди тулугуларын бирээзи болгай силер. Ичинде бис сени бригадир кылдыр депшидер деп шийтирдөөс. Ол бригадала чаа-да ажапдан кирген болгаш моон мурунда тура-ла мергежилди апарган кижилер бар. Оларын удуруту бээр-дир. Чаа киргенерин өөрдир.

Степан Мокураштын удуруканы мурнакчы бригадан үнер хөңү чогу, шак ол найыралдык бригадала кайы кире өөренип, чачыгып калганы Калдар-оол чугулаал берген. Ичинде чаа оон мухуураалыкын чү-да болбаан, начальнык оон каш-даа халытпайн, оон чөптөөренин сөглетирип үндүрүшкен. Дарагында Ооржак Сагдыевич Калдар-оол бригадир алган. Ол дөрге 1962 чылдын апрельдиң аге уез-дир. Каш чүдө мергежилди анык тулугуңуң удурук бригадала даг-дугу арыглар фабриканын кол корпузуңуң тулугна барып турупкан.

Октябрь баймыралыктын бугурунда болган улуг хуралында мурнакчы бригадаларын, хей-хөй мурнакчы экер-эстериниң аттарын адап, оларга шаңнал, мактал тыныскан. Ам «Тыва

даг-дугу тулуг» эргелелинде оон-биле атташ Ооржак Калдар-оолду удуруканы мурнакчы бригадалык тыпты бергени Бүгү-өвилдеге оон чугула тулуг даш чарыкка мун-мун кижилерин аразыдан хунуң мадырларынын ушта халып турары олтур.

Даг-дугу арыглар фабрика тулугу участогуна чеде берген, Ооржак Калдар-оолду бригадалык кады ажапдан турарын улустек начальныгинден айттырым.

Чеди кады кол корпусче айткан: — Алдыг кагыче үне бергире. Ам өөң артыг таламында сөңгалар шилден турар улуг чүве — деп, чугулаалыг.

Алдыгы кагы. Корпустуң аажок улуг сөңгаларынын даштыг таламында каш мадырлар коча салган тепкиш кырында чолаксымаар дүрт-синиг анык эр турупкан сөңга рамалар бугу тур. Күш-ажылчы тилелелер даш улуг чарыштын мурну оодурунда ушта халык берген экер-эстеринин бирээзи Ооржак Калдар-оол олтур. Ол хире бедикке ажапдан киж сөңга өттүр куду көрө калгартка куйга-баш чыгырып, чүрек сипкээр чүве болду.

— Кол корпустуң бугу сөңгаларын шилдеп, оларын ишти, даштын бугуң кылдымыс. Сөңгалар рамаларын болгаш оон кастыктарын кылган, оларын даштын буаш, салыр ужурут турган-дир ийи. Ону ам катап кылдыр ужурга та-варжып, даштындан бугуң турарымыс бо-дур ийи. Чамдык сөңгаларын кастыктарын кылдыр-тары-биле чагып каан чүве-дир. Дузалал ажап-талы комбинадынын ийи болбаарырадыр заводу ол чачыгы мынчага дээр кылмы күөсетпөө, ам канчаар, фабрикаын айткан хуусаанында дугураарынын хонуктары чокушсаан, магытын кылмы эжек бөрин маңап олурар болза, үе-шак эрте бээр. Ичинде сөңга кастыктарын боттарымыс кылгаш, олуртуп кылмы, чеди кагы корпустуң сөңгаларын шилдеп ажылды бугуңу-биле доостувус. Ам чүдө сөңгалар рамаларын, кастыктарын бугуур ажылды чорудуп тур бис — деп, ол чугулаалыг.

Ооржак Сагдыевич Калдар-оол бригадир болуп депшөөн үезинде эгелеш-ле кол корпустуң бирги кадынын туубушун салып эгелеш. Оон удурук бригадала ам бирги калтан эгелеш, чеди кызык чедир ону тулуп тургузарыга улуг-чагай салышыкынын кирген. Ам оон сөңгаларын шилдеп турары ол.

Калдар-оолдун удурут турар бригадала оон ады кижиден тургустулган. Олар шүптү-ла ажап-ише нежээ-шалын улуг чүве. Киж бугу-өү-ле дашчы, бызаачы, бетонщик, шугатуриши деп тускай мергежилдерин чедип алган. Бригадын иштинде тулуга каш чылдар дугурунда ажапдан келген арга-мергежилди кижилер бени дөй. Оларын чамдыктары бо-дур:

Ооржак Кумзатович Чаңгар ирей. Ол ам 61 харлыг.

— Назы-харым улгалып, пенсия ап, дышпай үер өртсө-даа чаалама, партияга, чоңуна бараан болуп ажылдар мен — деп, ол тугулаан олтур. Ол ирейин үш огул, ийи уруу тулугу. Ичинде баш адакы даг-дугу арыглар фабрикаын тулуп тургузарыга буянын чагай салышыкынын кирип туралар.

Сарылар Ортун-Назынын назы-хары база-ла улгалы берген, оон кылбас-тутпас чүвези чок. Илангы чазын талам-биле ховар шевлеринин бирээзи. Даш, туубу-биле бажың тулуп тура-ла өзүлүг-ла шыйды киж чүве.

Николай Тружин оларын бригадалык чапта-ла каш кирген. Бо улуг тулугта ол Москва хоорайдан комсомолчу шүбөкка өзүгээр келген.

Ооржак Кара-оол — «Тыва даг-дугу тулуг» эргелелиндин мурнакчы тулугуларын бирээзи. Оон аг, фамилиянын эргелелин хулаап сам-бырамыдан көрүп болур. Калдар-оолду кадым Ооржак Копеековна Обинга база-ла мурнакчы шугатуриктиринин бирээзи.

Бо үстүнде алаанымыс ышкаш күш-ажылга тура-сорукуту, кызмак-кежээ кижилерин кайы-ам ол дээр! Оларын шүптүзүңуң допчу намдарын, күш-ажылчы чедикширинин, коммунисттик тургузушкуну даш эрес-кежээ ажапдан турарын каш-каш ама тоодуларга бени кайы бижип төдөр.

Бүгү-өвилдеге онза чугула тулугу тулуг турар Ооржак Сагдыевич Калдар-оолду бригадалык күш-ажылчы чедикширинин, даг-дугу фабрикаын айткан хуусаанында дугураары улуг-чагай үле-херектерин бугурап, ажылыга, амыдырал-чуртуламынга улуг, чаа чедикширинин күздөөс.

Т. Кызыл-Оол. ЧУРУКТА: комплекслиг бригаданын бригадир О. С. Калдар-оол.

Фото автортун.

Доран чайладыр четпестер дугайында

СУГ ЧӨК ЧЕРДЕ ТЕС-ХЕМ. Бо районнуң «Тес-Хем» совхозунун Берт-Дог салбырында №1 хойжу бригада бар. Оон турар черин Узун-Кежиг деп алаар.

Ук черде 4500 хой ам үш кышты улаштыр суг ишейн өрттирген. Бистиң бригадалык мал чөмгөрер сизен-даа, саваң-даа бар. Ичинде чаа суг чок черге мал азыраар дыка бердеп турар деп чүвези Тес-Хеминин колхоз-совхоз бугуруде эргелинде, совхозтун дирекцияны чүве тооп көрбөй турар чүве ирги?

А. НАРМА. АРАГАЛАШТЫНЫН ХОРАЗЫ ЧӨБҮ-ХЕМЧИК. «Сүт-Хөл» совхозтун Ишкин салбырын Ак-Тал-Аскы сүт-бараан фермасынын ажылында улуг четпестер бар. Ол болза күш-ажылдык организас чок чорудуң түндөсиди болуп турар. Мында үчөт-өчөт баксыраан. Доктаамал үчөткөч чок. Сүттүң ажаалдазы өкчөйөйт турар. Сүт хулаап ап турар пунктта кайда-да ажаалдазын турар Монгуш Чылак дээрин көөп олуруп алган.

Ферма ажапдакчыларынын аразында арагалар чорук ажылга багай салдары чедирин турар. Улуг кадарчы коммунист Ооржак Дамбы-оол, кадарчы Ондар Дазыр-оол олар үргүлүч арагалал, чадчык-бузук кылмы, ажылынга харымсалга чокталып келгилөөн.

Малдың азырал-ажаалдазы бе-гай. Илангы саар инектерин кел-жөккүнүн 4—5 шактан эртен-инин 9—10 шапка чедир ка-жаалаар. Азыралын болгаш ажаалдазынын багайындан ук инектер арып, азыр турар апарган. Ферманын уксалыг бутазын «сизен каалазы үрөөл мал дөшт оларга үндүрбөй, аргызы баглап туруп берген.

Мындык аныктык өске-даа четпестерин ажапдан талам-биле хемчеглер алдын салбырын эргелекчиинден, мал ажылынын тускай эртемнигеринден негеп турар бис.

К. ОНДАР. ЧАДАГАЙ НАЖААДА УЛУГ-ХЕМ. Мында «Улуг-Хая» совхозтун №3 салбырында Ш. Чамбалдын кадарган 400 ажык баш хойлары чылгы нажаа чөк, шууг чадагай нажаада туруп берген.

Бир эвес ол төрүү хойларын ол-ла хевээр чадагай черге тургузар болза эи төртүтүр чаш малга болгаш бо хойларын боттарында-да аймылды болур дээр.

Х. МАНДАН-ООЛ. БИИ-ХЕМ районда «Кызыл-тараачы» колхозтун Эрбек сүт-бараан ферманын коллективин чылда күрүнеге 320 тонна сүт садар планын тургаш, ону декабрь 1-де 322 тонна кылдыр күөсеткен. Мурнакчы саан-кылар: Е. Серед-оол бир саар инектен-не 1907 кг. С. Чаш-оол—1870 кг сүттү саап агааннар. Коллектив чыл тоңчузун чедип пландан ажыр 11 тонна сүттү күрүнеге садарын аазаан.

Е. ХЕРТЕК. Москваның улуг ажал-агый институтунуң студентизи.

жак Дамбы-оол, кадарчы Ондар Дазыр-оол олар үргүлүч арагалал, чадчык-бузук кылмы, ажылынга харымсалга чокталып келгилөөн.

Малдың азырал-ажаалдазы бе-гай. Илангы саар инектерин кел-жөккүнүн 4—5 шактан эртен-инин 9—10 шапка чедир ка-жаалаар. Азыралын болгаш ажаалдазынын багайындан ук инектер арып, азыр турар апарган. Ферманын уксалыг бутазын «сизен каалазы үрөөл мал дөшт оларга үндүрбөй, аргызы баглап туруп берген.

Мындык аныктык өске-даа четпестерин ажапдан талам-биле хемчеглер алдын салбырын эргелекчиинден, мал ажылынын тускай эртемнигеринден негеп турар бис.

К. ОНДАР. ЧАДАГАЙ НАЖААДА УЛУГ-ХЕМ. Мында «Улуг-Хая» совхозтун №3 салбырында Ш. Чамбалдын кадарган 400 ажык баш хойлары чылгы нажаа чөк, шууг чадагай нажаада туруп берген.

Бир эвес ол төрүү хойларын ол-ла хевээр чадагай черге тургузар болза эи төртүтүр чаш малга болгаш бо хойларын боттарында-да аймылды болур дээр.

Х. МАНДАН-ООЛ. БИИ-ХЕМ районда «Кызыл-тараачы» колхозтун Эрбек сүт-бараан ферманын коллективин чылда күрүнеге 320 тонна сүт садар планын тургаш, ону декабрь 1-де 322 тонна кылдыр күөсеткен. Мурнакчы саан-кылар: Е. Серед-оол бир саар инектен-не 1907 кг. С. Чаш-оол—1870 кг сүттү саап агааннар. Коллектив чыл тоңчузун чедип пландан ажыр 11 тонна сүттү күрүнеге садарын аазаан.

Е. ХЕРТЕК. Москваның улуг ажал-агый институтунуң студентизи.

«ТИНДЕЛЕГЕ» совхозтун советчи-рин О. Оон-оол,

